



РІШЕННЯ Х-019/2019

04 жовтня 2019 року

м. Чернівці

Вища кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури у складі голови Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури Вилкова С.В., заступників голови Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури Крупної Л.В. та Місяця А.П., секретаря Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури – Котелевської К.В., членів Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури: Вишаровської В.К., Ульчака Б.І., Мельченка В.І., Василевської О.А., Коблик М.В., Мягкого А.В., Кострюкова В.І., Чернобай Н.Б., Одновола В.К., Дуліч Т.В., Волчо В.В., Подольної Т.А., Пшеничного О.Л., Прокопчука О.М., Кравченка П.А., Притули О.Б., Тарасової А.М., Дімчогло М.І., Лучковського В.В., Дроботущенко Т.О., Усманова М.А., Кузьмінського О.О., розглянувши у відкритому засіданні довідку, яка містить пропозиції та узагальнення з актуальних для вирішення питань дисциплінарної практики кваліфікаційно-дисциплінарних комісій адвокатури, -

ВСТАНОВИЛА:

Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» (далі - Закон) встановлено загальний тридцятиденний строк на оскарження до Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури рішень кваліфікаційно-дисциплінарних комісій адвокатури регіонів.

Реалізуючи своє право на оскарження рішень КДКА, суб'єкти оскарження іноді порушують строки, встановлені Законом.

Відповідно до пп. 3.29 та 3.30 Регламенту Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури, затвердженого рішенням Ради адвокатів України від 4-5 липня 2014 року № 78, за заявою скаржника про поважність причин пропуску, строк оскарження рішення КДКА може бути поновлено рішенням ВКДКА.

Таким чином, з метою сформування однакових загальних підходів як щодо практичного застосування концепції «поважних причин», так і щодо

процедурної сторони ухвалення відповідних рішень, виникла необхідність у відповідних узагальненнях.

Заслухавши доповідь та пропозиції члена ВКДКА Пшеничного О.Л., відповідно до п. 2 ч. 4 ст. 52 Закону, п/п. 2 п. 3 розділу 2 Положення про ВКДКА, п. 4.1, п. 4.4. Регламенту ВКДКА, Вища кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури, -

ВИРІШИЛА:

Затвердити узагальнення дисциплінарної практики про поновлення строків на оскарження рішень кваліфікаційно-дисциплінарних комісій адвокатури.

Додаток: узагальнення дисциплінарної практики про поновлення строків на оскарження рішень кваліфікаційно-дисциплінарних комісій адвокатури.

Висновки, з питань узагальнення практики, носять рекомендаційний характер для кваліфікаційно-дисциплінарних комісій адвокатури.

Голова Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури

С.В. Вилков

Секретар засідання Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури

К.В. Котелевська



ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішенням Вищої кваліфікаційно-
дисциплінарної комісії адвокатури
№ X-019/2019 від 04.10.2019

УЗАГАЛЬНЕННЯ

*Дисциплінарної практики про поновлення строків на оскарження рішень
кваліфікаційно-дисциплінарних комісій адвокатури*

Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» (далі - Закон) встановлено загальний тридцятиденний строк на оскарження до Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури рішень кваліфікаційно-дисциплінарних комісій адвокатури регіонів.

Реалізуючи своє право на оскарження рішень КДКА, суб'єкти оскарження іноді порушують строки, встановлені Законом.

Відповідно до пп. 3.29 та 3.30 Регламенту Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури, затвердженого рішенням Ради адвокатів України від 4-5 липня 2014 року № 78, за заявою скаржника про поважність причин пропуску, строк оскарження рішення КДКА може бути поновлено рішенням ВКДКА. Водночас, відсутність поважних причин є підставою для відхилення скарги.

Аналіз законодавства та практика вирішення цього питання Вищою кваліфікаційно-дисциплінарною комісією адвокатури дають змогу сформулювати загальні підходи як щодо практичного застосування концепції «поважних причин», так і щодо процедурної сторони ухвалення відповідних рішень:

1. Закон встановлює початок перебігу строку оскарження рішення КДКА залежно від виду останнього:

1) з дня отримання:

- про відмову в допуску особи до кваліфікаційного іспиту (ч. 4 ст. 8);
- про не складання особою кваліфікаційного іспиту (ч. 5 ст. 9);
- про відмову у включенні адвоката іноземної держави до Єдиного реєстру адвокатів України (ч. 5 ст. 59);

2) з дня прийняття:

- щодо видачі свідоцтва про складення кваліфікаційного іспиту (ч. 8 ст. 50);
- про порушення дисциплінарної справи або про відмову в порушенні дисциплінарної справи (ч. 3 ст. 39, ч. 8 ст. 50);
- про застосування дисциплінарного стягнення (ч. 3 ст. 31, ч. 3 ст. 32, ч. 1 ст. 42, ч. 8 ст. 50).

2. Для встановлення факту порушення строку оскарження необхідно враховувати, що за загальним правилом, перебіг строку, обчислюваного днями, починається з наступного дня після настання події, з якою пов'язано його початок. Якщо останній день строку припадає на святковий, вихідний або неробочий день, то днем закінчення строку вважається найближчий робочий день.

3. Поновлення строку оскарження може порушувати принцип правової визначеності. Тому, вирішуючи дане питання, у кожному випадку необхідно встановити, чи виправдовують втручання у принцип *res judicata* причини поновлення строку оскарження. Такий обов'язок впливає з рішення Європейського суду з прав людини (далі - ЄСПЛ) у справі «Пономарьов проти України» (*Popomaryov v. Ukraine*), заява № 3236/03, п. 41, від 3 квітня 2008 року. Як квазісудовий орган, ВКДКА враховує практику ЄСПЛ. Відтак, навіть зважаючи на те, що законодавство не обмежує дискреційні повноваження ВКДКА стосовно часу або підстав для поновлення строків, свобода розсуду у цьому питанні не є необмеженою.

4. Найбільш поширеним випадком поновлення ВКДКА строків оскарження рішень КДКА є повторне подання заяви (скарги) після усунення недоліків, вказаних в рішенні ВКДКА про повернення первинної заяви (скарги), що була подана в межах встановлених строків (див. рішення ВКДКА № IX-010/2018 від 27.09.2018, № X-017/2018 від 26.10.2018, № XI-006/2018 від 29.11.2018, № XII-001/2018 від 20.12.2018, № I-004/2019 від 31.01.2019, № II-003/2019 від 01.02.2019, № III-004/2019 від 28.03.2019, № IV-017/2019 від 25.04.2019, № V-004/2019 від 30.05.2019).

Пункти 15, 16 Положення про порядок прийняття та розгляду скарг щодо неналежної поведінки адвоката, яка може мати наслідком його дисциплінарну відповідальність, затверджене рішенням Ради адвокатів України від 30.08.2014 № 120, визначають, що заява (скарга), оформлена без дотримання встановлених вимог, або така, що не містить відомостей про зміст дисциплінарного проступку адвоката, без викладу обставин, якими обґрунтовуються вимоги заявника (скаржника) та зазначення доказів, що підтверджують кожну обставину, повертається заявникові (скаржникові) з відповідними роз'ясненнями. При цьому повернення заяви (скарги) не

перешкоджає повторному зверненню із заявою (скаргою), якщо перестануть існувати обставини, що стали підставою для її повернення.

5. Поважність причини поновлення строку оскарження є ключовою ознакою, що виправдовує втручання органу адвокатського самоврядування, що розглядає дисциплінарну справу, у принцип правової визначеності, та дає підстави для відновлення провадження.

Разом із тим, концепція «поважних причин» не є чіткою навіть у практиці ЄСПЛ (див. рішення у справах «Х. проти Бельгії» (H. v. Belgium), від 30 листопада 1987 року, п. 53, Series A № 127-B, та «Георгіадіс проти Греції» (Georgiadis v. Greece), від 29 травня 1997 року, п. 43, Reports of Judgments and Decisions 1997-III). Тож ухвалюючи рішення про поновлення строків оскарження, ВКДКА має чітко вказувати причини такого рішення.

Виходячи з наявної практики, поважними можна вважати такі причини пропуску, якщо обставини, які зумовили порушення строку, є об'єктивно непереборними, не залежать від волевиявлення особи, що оскаржує рішення, та пов'язані з істотними перешкодами чи труднощами для своєчасного звернення зі скаргою.

Однією із підстав може бути, наприклад, неповідомлення сторін дисциплінарного провадження про рішення, прийняте КДКА у їхній справі, або повідомлення сторони у строк, який суттєво ускладнює її своєчасне звернення до ВКДКА зі скаргою.

З таких підстав ВКДКА поновлювала строки оскарження рішень КДКА як у кваліфікаційних, так і в дисциплінарних справах (див. рішення № II-005/2019 від 01.02.2019, № VI-008/2019 від 25.06.2019, № X-018/2018 від 26.10.2018, № XI-010/2018 від 29.11.2018).

Проте навіть у такому випадку можливість поновлення не буде необмеженою, оскільки сторони в розумні інтервали часу мають вживати заходів, щоб дізнатись про стан відомого їм провадження (див. рішення ЄСПЛ у справі «Олександр Шевченко проти України» (Aleksandr Shevchenko v. Ukraine), заява N 8371/02, п. 27, рішення від 26 квітня 2007 року, та «Трух проти України» (Trukh v. Ukraine) (ухвала), заява N 50966/99, від 14 жовтня 2003 року).

Так, рішенням № III – 006/2019 від 28.03.2019 ВКДКА відмовила в поновленні строку на оскарження рішення КДКА, оскільки скаржник був повідомлений про винесене рішення (КДКА направила рішення рекомендованим листом з повідомленням про вручення, проте поштове відправлення було повернуте до КДКА у зв'язку із закінченням встановленого терміну зберігання).

6. Поважні причини пропуску строку оскарження рішень КДКА повинні бути підтверджені скаржником належними доказами.

Такими доказами можуть бути документи, що засвідчують фактичне існування перешкод чи труднощів для своєчасного звернення зі скаргою, якими заявник обґрунтовує поважні причини пропуску строків: лікарняні та відрядні листи, квитки на транспортні засоби (див. рішення ВКДКА VI-008/2019 від 25.06.2019).

Відсутність доказів поважності пропуску строку оскарження, як і відсутність доказів своєчасного подання скарги (за наявності об'єктивної інформації про пропуск таких строків), має наслідком відмову ВКДКА у поновленні строку на оскарження рішення КДКА (див. рішення ВКДКА № III- 017/2019 від 29.03.2019, № III-019/2019 від 29.03.2019).

7. Не може бути поважною причиною пропуску строків оскарження рішення КДКА подання скарги до іншого ніж ВКДКА органу адвокатського самоврядування. На цій підставі ВКДКА (рішення № VI-019/2019 від 26.06.2019) відмовила в поновленні строку на оскарження рішення КДКА заявнику, що помилково звернувся із скаргою до КДКА. Остання, хоча й переслала заяву за належністю, ВКДКА отримала її після закінчення строку оскарження. У ВКДКА, крім іншого, зважили на те, що представник скаржника, будучи адвокатом, подавала скаргу неодноразово, без надання належно оформлених повноважень на представництво, внаслідок чого скарга поверталась з відповідними роз'ясненнями ВКДКА.